

Trine Paus
Ole Bulls gate 47
0475 Oslo

Helse- og omsorgsdepartementet
postmottak@hod.dep.no

Oslo, 21. april 2012

Høringsuttalelse NOU 2011:17 Når sant skal sies om pårørendeomsorg – Fra usynlig til verdsatt og inkludert

I NOU 2011:17 Når sant skal sies om pårørendeomsorg – Fra usynlig til verdsatt og inkludert har Kaasa-utvalget utredet i hvilken grad og på hvilken måte familier med omfattende omsorgsoppgaver kan gis økonomisk kompensasjon når de utøver pleie og omsorg som kommunen ellers plikter å tilby. *Jeg har aldri følt meg mindre synlig, mindre verdsatt og mindre inkludert enn da jeg leste Kaasa-utvalgets anbefalinger.*

[Redacted text block]

Kaasa-utvalget foreslår å erstatte hjelpestønad og omsorgslønn med en ny kommunal omsorgsstønad med nasjonale satser. Det skal ikke være mulig å kombinere omsorgsstønaden med 100 % lønn eller med pleiepenge, og ressursene skal prioriteres mot tjenester som faktisk ytes og ikke generelle kontantytelser. Jeg lurer på hvordan utvalget kan tro at omsorgsoppgaver er begrenset til normal arbeidstid, som er den tiden pleiepengene skal kompensere for. Hvorfor skal ikke omsorgsarbeid utenfor normal arbeidstid lenger kunne godtgjøres, selv ikke når kommunen mener det er til barnets beste at denne omsorgen utøves av foreldrene eller kommunen ikke selv klarer å levere de nødvendige omsorgstjenestene? Og hvordan kan utvalget hevde at dette forslaget vil fremme likestilling? Den reelle konsekvensen av forslaget er at dagens dårlig betalte kvinner heretter skal arbeide gratis mellom kl. 15.30 og kl. 08.00.

At kommunal omsorgslønn i dag blir sett i sammenheng med hjelpestønaden fra NAV, og pårørende derfor må søke om hjelpestønad før de kan søke omsorgslønn, gir meg trygghet for likebehandling og er vel verdt tiden det tar å skrive en ekstra søknad. Min frykt er at kommunens manglende kunnskap om [redacted] diagnose skal resultere i absurde vedtak og endeløs klaging, om ikke kommunen får klare føringer fra nasjonale myndigheter om hvilket nivå omsorgsbehovet [redacted] ligger på. Jeg har følgelig ingen tillitt til utvalgets forsikringer om at en omlegging til omsorgsstønad vil gi mindre byråkrati for de pårørende, større likhet mellom kommunene og færre klager til fylkesmannen, slik Kaasa-utvalget påstår.

Utvalget foreslår også å lovfeste en ordning med pårørendestøtte i kommunene. Ordningen innebærer at pårørende og kommunen inngår en forpliktende pårørendekontrakt som bygger på et samlet kommunalt vedtak om tjenester og en omsorgsplan for brukeren [redacted]. En koordinator skal ha ansvar for å sikre koordinering av tjenestene og for oppfølging av kontrakten. De som mottar

omsorgstønad skal i tillegg få opplæring og veiledning, gis bedre arbeidsbetingelser og være gjenstand for jevnlig kontroll.

Antakelig har det gått Kaasa-utvalget hus forbi at de fleste med rett til individuell plan allerede har en kommunal koordinator med ansvar for å lede koordineringen av tjenester gjennom en etablert ansvarsgruppe (for øvrig en samarbeidsarena som overhodet ikke er omtalt i NOU 2011:17). Jeg har til gode å høre om en eneste koordinator i Norge med evne, vilje og mulighet til å påta seg et reelt koordineringsansvar for de pårørende, slik at familien ikke selv behøver å gå til ulike deler av tjenesteapparatet og forvaltningen for å få hjelp. Å tro at dette vil endres med innføring av en lovfestet pårørendestøtte, opplever jeg som særdeles naivt.

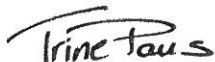
Jeg stiller meg også undrende til at utvalget kan mene at det bare er kommunene som kan levere omsorgstjenester av høy kvalitet. Min erfaring er at kompetanse på barn med sjeldne funksjonshemninger først og fremst finnes hos foreldrene og i nasjonale kompetansesentre, ikke hos kommunalt ansatte. De fleste kommuner har heller ikke, og vil i overskuelig fremtid ikke kunne få, nødvendig kapasitet til å levere de stabile kvalitetstjenestene som det er behov for.

Utvalget fastslår at dagens ordning ikke sikrer at kvaliteten i omsorgen ivaretas og viser bl.a. til Alvdalsaken, der en mor begikk seksuelle overgrep mot sine barn mens hun mottok omsorgslønn fra kommunen. Jeg må innrømme at jeg synes det er grovt av utvalget å begrunne sine anbefalinger med at foreldre som mottar omsorgslønn, kan være potensielle overgripere. Jeg lurer dessuten på hvordan utvalget kan mene at overgrepssrisikoen vil forsvinne så snart man fjerner hjelpetønden og omsorgslønnen. Og hva med avlastning som finner sted i private hjem? Må også denne avvikles på grunn av overgrepfare?

Mest provoserende er det likevel når pårørendes økte risiko for helseproblemer forklares med at vi ikke er innenfor et system der vi fanges opp dersom arbeidsoppgavene våre virker negativt på helsen. Jeg spør meg om utvalget bevisst har valgt å overse forskning som viser at det er kampen mot det offentlige som sliter ut foreldre til barn med store omsorgsbehov, ikke selve omsorgen for barnet, se <http://www.forskning.no/artikler/2010/juni/253875>.

Kaasa-utvalget sier selv at intensjonen med anbefalingene er å bedre brukerens og pårørendes totale livssituasjon. For familier med alvorlig syke barn betyr anbefalingene, om Regjeringen og Stortinget velger å lytte til dem, en dramatisk dårligere familieøkonomi og en enda lenger og mer ressurskrevende kamp for å få de tjenestene kommunen etter loven plikter å tilby. Er det slik velferds-Norge ønsker å ta vare på familier med omfattende omsorgsoppgaver?

Med vennlig hilsen

Trine Paus